

UJVIDÉKI HIRLAP

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU LAP.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.
Előfizetés: egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.
 Egyes szám ára 10 kr.
 Kapható Herger Ágoston könyvkereskedésében.

Felelős szerkesztő:
dr. Nemes Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Erzsébet tér 6-ik sz.
 → Kéziratok vissza nem küldetnek ←
 Hirdetések díjszabály szerint.

Felhívás Jókai Mór tisztelőihez.

Ország szerint tudva van, hogy a nemzet koszorus írója Jókai Mór, ötven éves írói pályájának öröm-ünnepét készülni megülni. Ez ünnep országos lesz és nemzeti, és mint egy illatos bokréta lesz oda tűzve a közelgő 1894. esztendő homlokára, mert ez év januárius 6-ika lesz a napja. És mind amaz ünnepelésnek, melyet a működő bizottság e napra tervez, ugyszólván édes és értékes magva lesz az a maradandó emlék, melynek érdekében e sorokkal fordulunk Jókai Mór tisztelőihez, mely elnevezés alá méltán foglalható a nemzet színe-java, rang-, rend- és osztálybeli különbség nélkül.

Egy gondolat kapta meg legjobban mind az elméket, a melyek ez ünnep előkészítésben részt vettek, a gondolat: országos ünnepet úgy emléket is adni e napról és benne egyszersmind kettős értelmű jutalmat, az ünneplendőnek az ő saját alkotásai révén.

Megáldott fejére két ágból fenni koszorut: egy ágból, a mely disziti, és egyből, mely védi és óvja. Egy ág az erkölcsi disz, egy ág az anyagi jutalom, s a kettő ölelkezvén a költő homlokán, hirdesse nemzete háláját s az ő dicsőségét egyben.

Állana pedig ez emlék összes eddig megírt és ez ünnep lezárásáig megírandó munkáinak nemzeti diszkiadásából. Az egész Jókai, a mit az ő szelleme ötven év alatt létrehozott, együtt mint impozáns képe egy nagy pályának, szemünk elé állítva ez óriás, e korszakos munkaerő, ez írói hatalmasság, e fenomenalis pályafutás, mint a költőnek dicsősége és jutalma.

Maradandó becsü emlék legyen az, a melylyel mi a jubileum napját az irodalom historiájába beiktatjuk. Örök időkre szóló, beszédes mű, a mely a költőről és az ő géniuszát megbecsülő nemzetről több dicsőséget fog hirdetni jövő századoknak, mint bármennyi lelkes üdvözlő beszéd, ékes, virágos, ünnepi tósz. Ugy óhajtanók, hogy ezuttal az összeg, a melyet vármegyék, városok, egyesületek, testületek más alkalomkor jubileumi bankettre és külső czifraságokra fordítanak, hasznos, érdemes emlékek szolgáljon alapul. Ebből a pénzből készüljön el a diszkiadás, a melylyel magunkat ajándékozunk meg és teljen ki az a tiszteletdíj, a me-

lyet a félszázadon keresztül szünetlenül nekünk dolgozó költőnek még mindig a tartozás érzetével átnyujtunk.

Mert a kiadás árának a fele fedezze a kiadás költségét, fele pedig legyen a költőnek a nemzettől veendő tiszteletdíja.

Ezer aláírásra van szükség, hogy e kiadás létrejöheszen; az előfizetési ár 200 frt és így 100,000 frt lesz a tiszteletdíj.

Nem kételkedhetünk abban, hogy a mikor Jókai Mór műveiről van szó, lesz az országban ezer ember, testület, hatóság, a ki ezt a nemzeti diszkiadást megszerezve, hozzájárul a költő jubileumának méltó megünnepléséhez.

Erre az aláírásra, erre a szép, nagy és hálás cselekedetre hívjuk fel Jókai Mór tisztelőinek fényes táborát.

Nem arra szólunk benneteket, ó magyarok, hogy ajándékot, hogy alalmaznát adjatok annak, a ki a ti szolgálatokban szerzett halhatatlanságot; ezt már megtettétek ti is másokkal, megtették más nemzetek is. Hanem szólunk arra, szólítjuk a magyar értelmiség virágát arra, hogy ketten egymást fölmagasztaljátok: a költő kezetekbe tévén egy nagy élet nagy munkáját, ti pedig a költő kezébe érette az elismerést.

A ki ifjuságunkat búbajos szavával megaranyozta; a ki lelkünket táplálta reménytelen időkben; a ki örömtünk, a ki gyönyörünk, aki vigaszunk volt életünk minden szakában; a ki áldásunk volt, megtöltvén a szellem, az erkölcs, a hit, a fölemelkedés, a hazafiság kincseivel a mi szívünk tárait: Gyertek mind, öregek, ifjak, urak, polgárok, hódoljunk neki mi viszont, aranyozzuk élete alkonyatát szeretetünk, lelkese-désünk örök ifjúságával.

Áldjuk a gondviselést, hogy nekünk adta Jókai Mórt, a ki a magyar faj minden fényességével, a nagy talentumok minden varázsával, nemzete büszkesége, idegen népek irigységének méltó tárgya; egy félszázad ragyogványa a magyar irodalomban, nyelvünk felvirágzásának egyik forrása, a kinek mesélő ajakán három nemzedék csügg elandalodva, elbűvölve.

Irodalomtörténetünk csonka az ő neve nélkül, műveltségünk csonka az ő művei nélkül; dicsőségünk csonka az ő hire nélkül.

Mely magyar könyves-ház, mely ma-

gyar asztal nem üres az ő összes munkáinak e nemzeti diszkiadása, az ő jubileuma e kedves emléke nélkül?

A kinek a házában már van Jókaija — ha részben, ha egészben — az juttassa azt, a mi je van, a nálánál szegényebbnek és siessen hozzánk, hogy biztosítsa magának az örömmünnepi kiadást.

És nem csak egyházi föméltóságok, nem csak főurak, nem csak egyesek, kiket a sors vagy szorgalom a bőség áldásaihoz juttatott, bármely rend legyenek is, hanem ti városok, közhatalóságok, testületek és vállalatok: mind halljátok meg e szózatunkat és siessetek aláírástokkal lehetővé tenni és biztosítani e lelkes vállalkozást, juttatván törvényhatósági, városi, egyesületi, intézeti, iskolai könyvtáraknak ebből a szép és nemes emlékből egy-egy példányt, hogy mindenütt legyen fogható jel és szózatot hirdetője a léleknek, mely mindnyájunkban lakozik. Hadd mondják el később is, kezökbe vévén a nemzeti diszkiadás egy-egy példányát, késő ivadékok:

Az a nemzedék tudta a kötelességét és teljesítette is azok iránt, a kik eredményesen szolgálták a nemzet dicsőségét.

Erre a feladatra hívjuk fel a nemzet fiait, és hogy nem hiába hívják: a fényes eredmény fogja megmutatni.

Budapesten, 1893. október 30.

Jókai Mór ötven éves írói jubileuma alkalmából összes műveiből kiadandó nemzeti diszkiadás programja.

A Jókai jubileum alkalmából kiadandó nemzeti diszkiadás Jókai Mórnak összes eddig megírt műveit fogja tartalmazni. Nemcsak azokat melyek már eddig is könyvalakban megjelentek, hanem eddig megírt, de könyvalakban meg nem jelent műveit, továbbá azokat, a melyeket Jókai Mór a kiadás megjelenése közben még meg fog írni.

Az összkiadás megszerkesztését, rendezését, szakszerű besztását maga Jókai Mór, a jubiléum szerző, volt szíves magára vállalni. A nagyobb és kiválóbb művek elé ő maga ir előszót, a melyben elmondja, hogy keletkezett benne egy-egy regénytárgy, kik azok az alakok, a melyeket mintázott, mennyi bennük a historiai igazság; azonkívül irodalomtörténeti és a kort megvilágosító jegyzetekkel maga fogja a köteteket kísérni. Így tehát az összkiadás érdekes adatokkal fog szolgálni úgy az irodalomtörténet buvárainak, mint a gourmand olvasóknak.

A nemzeti diszkiadás nagy 8-rét alakban, finom famentes papíron, szép, könnyen olvasható garmond betűkkel nyomtatva fog megjelenni.

Terjedelme 2000 iv, mely mintegy 100 husz-husz ives kötetbe lesz arányosan felosztva.

A közrebocsátás úgy van tervezve, hogy évenként 20 kötet jelenik meg, mely félévénként, 10—10 kötetenként fog az előfizetőknek megküldetni, úgy hogy az egész kiadás öt év alatt teljesen meg fog jelenni.

Az első 10 kötet közrebocsátása 1894 tavaszára van tervbe véve: azontul rendszeren félévénként, tavasszal és ősszel fog 10—10 kötet megjelenni.

A nemzeti diszkiadás minden példánya számozva lesz és az első kötetben az előfizető nevével ellátva. Minden példányhoz a szerző fényképe, Jókai Mór sajátkezű névalírásával fog csatoltatni.

A nemzeti diszkiadás egy példányának előfizetési ára 200 forintban van megállapítva, mely összeg fele a szerző írói tiszteletdíja lesz, míg másik fele a művek előállítására fog fordítottatni.

A nemzeti diszkiadásból csak annyi példány fog nyomtatni, a hány előfizetője lesz. Könyváruis forgalomba ezen kiadás egyáltalában nem fog bocsátatni és az előfizetési határidő alkalmas időben bezáratván — többé e kiadás nem lesz beszerezhető.

Diszes és jutányos bekötési táblákról a közrebocsátással megbízott kiadó cég annak idején gondoskodni fog és a t. előfizetőket azokra nézve értesíteni fogja.

Az előfizetési összegek a Belvárosi Takarékpénztár-Részvénytársasághoz Budapestre (Koronaherceg-utca 3. sz.) küldendők.

A nemzeti diszkiadás kezelésével és a példányok szétküldésével a Révai Testvérek könyvkiadói cége van megbízva (Budapest, Váci-utca 1. sz.).

Az aláírási iverk a Jókai-jubileumi bizottsághoz czimezve, Budapestre, Koronaherceg-utca 3. sz. alá küldendők.

A kiadásra beérkező előfizetések nyilvánosan fognak nyugtáztatni a hazai lapokban; azonfelül a kiadás egyik közelebb megjelenő kötete az összes aláírók névjegyzékét fogja közölni.

Minden esetleges kérdésre készséggel nyújt felvilágosítást a Jókai-jubileum végrehajtó-bizottsága (Budapest, Koronaherceg-utca, 3. szám) vagy Révai Testvérek könyvkereskedése (Budapest, Váci-utca 1. sz.).

* * * Amateur-diszkiadás.

Minthogy ily nagyszabású vállalatnál úgy könyvészeti, mint irodalomtörténeti és nyomdászati szempontból egyaránt kívánatos, hogy abból néhány kiváló diszes amateur-kiadásban készüljön el — mindazon irodalombarátok számára, kik azt megrendelik — rendkívül fényesen kiállított különleges finom papíron nyomtatott amateur-példányok fognak készülni, annyi példányban, a hány megrendelés érkezik azokra. Ily amateur-diszpéldány ára 500 forintban van megállapítva. Megjelenési és szétküldési módozatai azonosak a fentiekkel.

Hétfőn délután 3—3½ óráig a királyi várakban ő felsége, a király elnöke alatt magyar minisztertanács volt, melyben a kabinet összes tagjai

résztvettek. Később a miniszterelnöki palotában Wekerle miniszterelnök elnöke alatt rövid minisztertanács volt. Délutáni 4¾ órakor a király Wekerle miniszterelnököt egyórai kihallgatáson fogadta. Nincs ugyan kétség az iránt, hogy a korona a házassági jogról szóló törvényjavaslathoz, úgy a mint azt a kormány annak idején a király elé terjesztette, meg fogja adni a legfelsőbb hozzájárulást, de a király — mint a Bud. Corr. illetékes oldalról értesül — még nem döntött végleg, hanem fentartotta magának, hogy elhatározását azon felhatalmazás iránt, hogy a házassági jogról szóló törvényjavaslat a képviselőháznak benyújtható legyen, a szokásos módon írásban fogja közölni a kormánylyal.

Kiállítási ügyek.

Az ezredéves kiállítás látogatási szabályzatának tervezetét tárgyalják most a csoportbizottságok. E tervezet fontosabb szakaszait a következőkben ismertetjük:

A kiállítás 1896. évi május hó 1-én nyitattik meg és október 15-én záratik be. A kiállítási terület a látogató közönség számára reggeli 8 órától éjjeli 11 óráig, a kiállítási épületek pedig reggeli 9 órától esti 7-ig, illetve augusztus havától kezdve a kiállítási igazgatóság által megállapítandó és közzéteendő óráig vannak nyitva. Kiállítók, ezek alkalmazottjai és munkásai reggeli hét órától, vendéglősök, kávéosok, cukrászok stb., ezek alkalmazottjai és munkásai reggeli hat órától, léphetnek be. A kiállítási épületek megnyitása és elzárása háromszor jeleztetik.

A látogató közönség a kiállítási területre csakis az e czélra kijelölendő főbejáratoknál léphet be és a kijelölt kijáratokon távozhat. Tértijegyek nem állítanak ki. Tizenkét éven alóli gyermekek csak felnőttek felügyelete alatt, kisderek pedig egyáltalában nem bocsátatnak a kiállítási területre. A dohányzás — a kerti helyiségeken, a vendéglőkön és kávéházakon kívül — tiltva van. Kutyákat a kiállításba vinni nem szabad. Kocsik a kiállítási területen csak külön engedély mellett fordulhatnak meg. Gyermekek kocsik nem bocsátatnak a kiállítási területre. A kiállítók munkásai a csarnokokban csak reggeli 9 óra előtt dolgozhatnak. Kiállítási tárgyaknak be- vagy kiszállítása hasonlóképp csak reggeli 9 óráig eszközölhető.

A kiállítást látogató közönség a rend fenntartása érdekében hozott határozatoknak magát alávetni és az igazgatóság alkalmazottjai, valamint a rendőri közegek erre vonatkozó felszólításainak megfelelni tartozik. A kiállítási tárgyakhoz nyulni tilos. Minden, a kiállítási tárgyakon, diszitéseken stb. el övetett kárért az illető teljes kártérítéssel tartozik.

Csomagokkal, bőröndökkel, kosarakkal stb. a kiállítási területre lépni tilos. Ily tárgyak a főbejáratoknál levő ruhatárakban letéteményezendők. Minden darabért husz fillér előre fizetendő. A letéteményezés napján el nem vitt tárgyak után naponként tiz fillér fizetendő. A kiállítás bezártát követő 8-ik napon ki nem váltott tárgyak elárvereztetnek és a befolyó összegek a kiállítási alap javára fordítottatnak.

A kiállításon vásárolt tárgyakról az eladásra jogosított kiállítók illetve az eladással megbízott közegek igazolványt állítanak ki, mely az őrszemélyzetnek kívánatra előmutatandó és a főkijáratoknál az örök kézbesítendő. Talált tárgyak a legközelebbi felügyelőnek vagy örök adandók át. Elvesztett tárgyak a kiállítási rendőri hivatalnál jelentendők be. A kiállítási tárgyak lerajzolása vagy fényképezése csak a kiállító beleegyezése és az igazgatóság engedélye alapján eszközölhető.

A kiállítási területre jegy nélkül nem léphet senki. Mindenki köteles jegyét, vagy a

jegyszelvényt magánál tartani és azt a felügyelő vagy ellenőrző személyzetnek kívánatra előmutatni. A ki jegy vagy jegyszelvény nélkül találtatik, köteles a megfelelő díj háromszorosát megfizetni. Jegyek, a melyekkel visszavétel történt, elvétnének és megsemmisíttetnek.

A belépti jegyek fizetett vagy szabadjegyek. A fizetett jegyek a következők: I. Egyszeri használatra szóló jegyek: A megnyitási ünnepélyhez 10 korona. A megnyitás napján 4 korona. Köznapokon, reggeli 8 órától a kiállítási terület bezártáig 1 korona. Vasárnapokon reggeli 8 órától a kiállítási terület bezártáig 60 fillér. Esti jegyek, esti 7 órától — illetve augusztus 1-től az igazgatóság által megállapítandó és közzéteendő órától — a kiállítási terület bezártáig 40 fillér. A közös hadsereg és a m. kir. honvédség legénysége számára vasárnapokon reggel nyolcz órától a kiállítási terület bezártáig 40 fillér. Tanulok és munkáscsoportok számára, ha legalább tiz személyből állanak, az igazgatóságnál 24 órával előbb eszközözendő írásbeli bejelentés alapján társas jegyek válthatók, melyek egy meghatározott egész napra állítatnak ki. Ezek ára személyenként 50 fillér. II. Jegyfűzetek. 100 darab előmutatóra szóló jegy reggeli nyolcz órától a kiállítási terület bezártáig 75 korona. 50 darab ugyanily jegy 40 korona. III. Bérleti jegyek. A kiállítás egész tartamára (a megnyitási ünnepély kivételével) reggeli 8 órától a kiállítási terület bezártáig érvényes, névre szóló jegy 40 korona. Egy bérleti jegy birtokosának családjához tartozó személy számára ugyanily jegy 20 korona. Kiállítók családjához tartozó személyek számára ugyanily jegy 20 korona. Állami és közhivatalnokok, valamint a közös hadsereg és a m. kir. honvédség tisztikara számára ugyanily jegy 20 korona. Az összes bérleti jegyek a birtokos fényképével láttatnak el. A szabadjegyek a következők: I. Tiszteletjegyek. A kiállítási országos bizottság tagjai, a csoportbizottságok, a kerületi bizottságok elnökei, a kiállítás egész tartamára, — a bírálbizottság tagjai az illető bírálbizottság működésének idejére nyerne tiszteletjegyeket II. Szabadjegyek. A budapesti kiállítók vagy megbízottjaik a kiállítás egész tartamára, az időleges kiállításokban részt vevő budapesti kiállítók, az illető időleges kiállítás tartamára, a vidéki kiállítók vagy megbízottjaik a fővárosban való időzésük tartamára, az időleges kiállítás tartamán belül a fővárosban való időzésük idejére nyerne szabadjegyet. Egy és ugyanazon kiállító cég részére csak egy szabadjegy állítatik ki. A sajtó képviselői, az illető lap szerkesztőségének nevére szóló, a kiállítás egész tartamára érvényes szabadjegyet nyerne. III. Szolgálati jegyek. Az összes kiállítási hivatalnokok és alkalmazottak állandó szolgálati jegyekkel, az időlegesen alkalmazottak, vagy bizonyos feladatok teljesítésével megbízott szakértők stb. időleges szolgálati jegyekkel láttatnak el. IV. Munkásjegyek. A munkások számára — ha állandóan vannak elfoglalva — állandó, ha pedig egy bizonyos ideig, időleges munkásjegyek állítatnak ki a kiállítási igazgatóságnál való bejelentés alapján. A tiszteletjegyek, az állandó szabadjegyek a budapesti kiállítók számára és a szolgálati jegyek a birtokos fényképével láttatnak el.

A fizetett napi és esti jegyek a kiállítási pénztáraknál, valamint igazgatóság által közzéteendő fővárosi és vidéki elárúsító helyeken válthatók. A bérletjegyek és társasjegyek, továbbá az összes szabadjegyek a kiállítási igazgatóság jegyirodájában állítatnak ki.

Ujdonságok.

(Tűzriadó.) Tegnap déli 1 órakor a tűzoltó főparancsnokság riadópróbát tartott. A futtakai utcái szappangyár lett a tűz színe lyének jelezve. Tűzoltóinknak dicséretére legyen megemlítve, hogy a jelzéstől számított 7 percz alatt 2 fecskendő és egy szerkocsi

valamint vagy 40 tűzoltó már a helyszínen volt. Ez alkalomból azonban nem mulaszthatjuk el a parancsnokságot figyelmeztetni, hogy napközben szerződés ellenére nincsenek a fogatok a központban. Hiánya továbbá a tűzrendészetnek az is, hogy a rendőrkaszárnyának nincsen telephonösszeköttetése. A telephont a kis tanácsterembe vezették be, s így az legfeljebb kedélyes diskursusra alkalmas.

(Magyar színészet.) Zoltán Gyula, a brásói állandó színház jónévű igazgatója 30 előadásra Ujvidékre szándékozik jönni. Amint értesülünk, repertoírjába a legujabb darabokat fogja felvenni, így például: Lemondás, Bubos pacsirta, Dolovai nábob leánya, Diurnista, Kis boszorkány, Becsület, Buzavirág, Kondorosi szép csaplárosné, Allatszeliiditónó, Mangodi ur felesége, Kis madaram, Bolondok grófja, Babatündér stb. stb. A társulat 30 tagból áll. Köztök több ismert és jó nevű. A tagok névsora a következő: Műszaki személyzet: Zoltán Gyula, igazgató, főrendező, Tolnay Gyula, művezető titkár, Deréky Antal, dráma, vigjáték rendező, Vihary Elemér, operette rendező, Donáth Lajos, karmester, Hernádi János, ügyelő, Vihary Lajos, sűgő, Zoltánné Juliska, pénztárnok. — Műkedvelői személyzet: Nők: Pártos Etel, operette és népszínmű primadonna, D. Orsy Aranka, drámai szende, fiatal hősnő, Zöldy Hermin, coloratur énekesnő, T. Tolnay Juliska, naiv színésznő és operette énekesnő, Alberti Sarolta, szende színésznő, Sárközyné Judith, drámai anya, hősnő, Molnár Gizella, operette és salon komika, Katonáné Laura, paraszt komika és anya, Tölgyesi Irén, második szende, K. Gáspár Anna, Révész Szeréna, Butkay Erzsike, Mihályi Ilonka és V. Tharaszovits Mathild kardalnoknők és segéd színésznők, Donáth Boriska, gyermekszereplő. Férfiak: Zoltán Gyula, hős, jellem és társalgási színész, Tolnay Gyula, lyrai szerelmes, bonvivant, Deréky Antal, jellem színész, drámai apa és társalgási színész, Vihary Elemér, operette buffokedélyes apa, komikus, Báthory Vilmos, operette bariton és népszínmű énekes, Kardos József szerelmes, operette énekes, társalgási színész, Katona Zsigmond, segéd apa és társalgási színész, Horváth Nácsi, komikus, Pogány Ödön, intrikus, Békés Gyula Budai Kázmér, Várnai Antal, Rácz Ferencz, Bokor Sándor kardalnokok és segéd színészek. A társulati titkár és művezető Tolnay Gyula már itt is időzik a városban s nála már előre is lehet bérelni.

(Egy kis statisztika.) Folyó évi október hó 1—31-ig az Ujvidék szab. kir. városba behordott és a városi mázsán megmázsált gabona és egyéb tárgy: Buza 837451 ko., rozs 100 ko., zab 15190 ko., árpa 7062 ko., kukorica 76470 ko., csöves kukorica 1515882 ko., köles 9486 ko., repeze 261 ko., bab 44075 ko., burgonya 80432 ko., vörös hagyma 3945 ko., Paradicsom 2770 ko., zöldbab 8366 ko., sertés 32063 ko.

Behajtatott:

Szopos malacz	7 drb
Malacz	131 "
Hizott disznó	41 "
Sertés	1013 "
Blrka	992 "
Borju	21 "
Szarvasmarha	100 "

Kihajtatott:

Szopos malacz	13 "
Malacz	181 "
Hizott disznó	5 "
Birka	53 "
Borju	3 "
Üsző	2 "
Szarvas marha	82 "

A Dunán berakott: Freund Lajos „Tibor” nevű hajója 3200 mm. buzát. Kirakott: 2700 mm. kukoriczát, 2148 k. m. tüzi fa és 151000 drb. téglá.

(Tönkrejutott szeszgyár.) Mint Szegedről írják: Az itteni szeszgyár-részvénytársaság, amely tizenegy évi fennállása alatt 65.000 forintos tőkéjének háromnegyed részét, közel félmilliót elvesztette, e hónap 16-án tartja Budapesten utolsó közgyűlését, a melyen kimondja a felszámolást.

(A hódításra készülő Hollandia.) Hollandia egy része a tengertől van elhódítva. Az egykori, ugynevezett harlemi tengert szárazították ki s töltötték el. Most Hollandia ismét hódítani akar a tengertől s több mérnök még merészebb tervet készített, mint a harlemi tenger kiszáritása; a Zuyder tavát akarják szárazföldé tenni. A harlemi tenger 18.000 hektárnyi terület volt, a Zuyder tava (voltaképpen tenger) 360.000 hektár, tehát éppen még egyszer akkora. A terv keresztülvitelére harmincz évet szántak, a költségekre 500 millió frankot. Az így nyerendő szántóföld becstét körülbelül két milliárd frank értékűnek vélik.

(Az alföldi nagy műút.) Az Alföldet átmetező s annak jelentékenyebb városait érintő műutat szándékozik a kormány létesíteni. Pálffy Ferencz szegedi polgármester, a közgyűlés határozata elé vitte azon javaslatát, hogy a kereskedelemügyi miniszterhez felirat intéztesék, melyben a kereskedelmi miniszter felkérte Szeged számbavételére a tervezett másfél milliós költségű nagy alföldi műutnál. Szeged, Baja, Szabadka, Hód-Mező-Vásárhely, Orosháza és Csaba volnának azon pontok, melyeket a nagy utvonalba becsatolni Szeged köztörvényhatósága óhajt. Nevezett városokat a polgármester a napokban szözlította fel, hogy azok is kérelmezzék a kereskedelmi minisztertől városaiknak, illetve községeiknek az utvonalba csatoltatását.

(Szerecsen regény Berlinben.) A nagy német fővárosban szerecsenek időznek, a kik, úgy látszik, magukba szívják az európai polgárosultságot; patriarkális család életüket Európa átalakította regényfejezetekké. Otthon, Afrikában, nyugton megfért Szaidronim oldalán mint a két felesége; de mióta a tengeren átkeltek: csak Fatma maradt hű: a másik, Bakhia, meghódította férje öcsésének, Abdallának szívét. A küszöbön álló testvérháborúnak egy gyaur közbejárása vette elejét. A keleti nyelvek szemináriumában van egy ur, a ki a négerek közt élt: ez kiegyeztetette a fivéreket, hogy Szaidronim eladja Bakhit 11 Napoleon-aranyért (216 koronánként) az öcsésének. Ez megtörtént a napokban s a szeminárium tanára mondta ki a vállást és adta azután össze a gömbölyű Bakhit a boldog Abdallával.

(Bárá Földváry alezredes távozása Szegedről.) A szegedi második esendörkerület parancsnokát, bárá Földváry Lajos alezredest a kolozsvári első esendörkerület parancsnokává nevezték ki s legközelebb el is távozik Szegedről, hogy új állomáshelyét elfoglalja. Földváry nemesak mint katona és szigorú főnök szerezte meg az általános tiszteletet, de kellemes modora által a szegedi társadalomnak is kedveltjévé vált, minélfogva nemesak alattvalói, hanem Szeged közönsége is őszintén sajnálja a népszerű alezredes távozását.

(Kövér szépek.) Hogy a Keleten a testi teljességet a nők különös szépségének tartják s ennek kerekdedségét lehetőleg előmozdítják, azt már hallottuk. Hogy azonban az izlés Afrika belsejében is uralkodik, azt csak most tudtuk meg. Vitan Hassa, Emin pasa volt gyógyszerésze s később parti utazásaiban kísérője, emlékirataiban e dologról többek között így ír: Kabaregának, a sokat emített Unjoro nevű állam urának nagy háreme van, de tetszését kiváltképpen csak a hizottak nyerik meg. Királyi anyja azzal toglalkozik, hogy a hárem tagjait hihetetlen hústömeggé alakítja. A kiválasztottakat minden munkától, sőt mozgástól elvonják, külön ketreczbe zárják, hol őket egészen természetellenes módon hizlalják. A szerecsentlenek mindegyike oly adagokat kénytelen lenyelni, melyből családok táplálkozhatnak s a lakoma után akarva, nem akarva, körülbelül három liter tejet isznak meg. E csapat, képzelhető mily látványt nyújt. Hosszuságok és szélességük egyenlő, akárcsak magányi koczka fekiúdnék a szemlélő előtt. De hát a királynak ezek tetszenek legjobban.

(Tűzoltó tanfolyam.) A bács megyei tűzoltó szövetség, jövő 1894. évi május havában tűzoltó tanfolyamot fog rendezni Szabadkán. — Amint halljuk, a tanfolyam elnökeül: Schmauss Endre megyei alispán, alelnökéül: Vermes Béla orsz. képviselő, tanárokkul: Breuer Szilárd (Bpest), Köhler István (Bpest), Scossa Zoltán (Szabadka) és Wenczel Lajos (Szabadka) fognak felkérteni.

(A szamarak országa.) 736.000 szamar van összesen Spanyolországban, közöttük teherhordásra, nehésmunkára való szamarak, barnaszőrűek, fehérek, gyors-

lábúak, nehezen mozgók. A spanyoloknak nagyon kedves, becézett állata a szamar; leginkább lovaslásra használják és mert az ára kicsiny és tartása nem kerül sok pénzbe, a szegény emberek is megengedhetik maguknak a fényűzést, hogy szamarhátról tekintsenek alá a gyalogló emberiségre. És milyen különbség van a spanyol és a másfajta szamarak között! Az északi országok szamarai például kellemetlen, csunya, elhagyatott kinézésű állatok, semmi tüz bennük és ha uton vannak, a poroszkálásuk vetekedik egy lajhár lassúságával. Milyen mások spanyol testvéreik Sörényük rövid és sima, a szemük valósággal fénylik, a járásuk élénk, könnyű. A szamarak országából legutóbb hét pompás mintaszamarat szállítottak Észak-Amerikába: a hét állatnak 17.175 pezeta volt az ára. Amerika különben mostan állandóan vásárolja össze Spanyolország kiváló szamarait.

(Kedvezmény a deákoknak.) A kereskedelmi miniszter a nyilvános jelleggel felruházott hazai tanintézetek tanulmányi kirándulásaiban résztvevő tanulók és tanárok részére azt a kedvezményt adta, hogy az államvasut vonalain az illető tanintézet igazgatóságának hivatalos pecsétével ellátott igazolás alapján, melyben az utazás célja, a beutazandó vonalrész és az utazó tanulók és tanárok nevei bennfoglaltatnak, személy és omnibusz vonatknál (gyorsvonatok kizárásával), a második kocsiosztályban egy harmadosztályú féljeggyel utazhatnak. Ehhez a kedvezményhez csakis az a feltétel van kötve, hogy a kirándulásban a tanár vezetése mellett legalább tíz tanulónak kell részt venni.

(Magyarul nem tudó tanítók.) A közoktatásiügyi minisztérium legutóbb, tudvalevőleg, rendeletet adott ki, mely meghagyja, hogy országszerte írják össze a néptanítóknak a magyar nyelvben való jártasságra vonatkozó adatokat. A nagyikindai járásban, mint nekünk írják, most fejezték be ezt a néptanítói statisztikát, még pedig nagyon elszomorító eredménnyel. A mokriai, tiszahelyesi szerbpadei, basahidi népes szerb községekben a tanítók nyolczvan százaléka még írni, olvasni sem tud magyarul. A tanítók, Zomborban, a görögkeleti szerb tanítóképesítőben kapják diplomáikat s még olyanok sem bírják a nyelvet, akik az utóbbi években kaptak képesítő okleveleiket.

(A világ legnépesebb városai.) A legutóbb megejtett népszámlálási adatok szerint a föld kerekességén csak harminczhat város van, a melynek fél milliónál több a lakosa. Ezek között pedig csak tizenkét olyan nagy város van, a hol milliónál több ember lakik és pedig Európában: London, Páris, Berlin, Bécs; Ázsiában Kanton, Hongkong-Hanyag, Wutsang egyesült városok, Tokió, Sziangtan, Lingan; Amerikában: New-York, Brooklyn, Philadelphia és Chigagó. Azok a városok, a melyekben félmilliónál több ember lakik, a következők: Európában: Szent-Péterváry, Konstantinápoly, Moszkva, Glasgow, Hamburg-Altona és Manchester, Salford, Liverpool, Birmingham és Budapest; Ázsiában: Sienstin, Bombay, Calcutta, Hangston, Tsingtu, Futson, Peking, Szutszon, Tsantson, Savhing, Landschon és Tafsau; Amerikában: Rio de Janeiro, Boston és Buenos-Ayres; Afrikában és Ausztráliában a legtöbb a legnépesebb város, Kairo 374.000 lakossal, és Melbourne 385.795 lakossal, ezek előtt azonban 7 európai, 6 ázsiai és 2 amerikai város említendő, a melynek 400—500.000 lakosa van.

Irodalom.

Nemzeti iskola ez. alatt Benedek Elek szerkesztésében és kiadásában hetenként megjelenő tanügyi lap indul meg november végén. A lap — mint halljuk — első sorban a tanárok és tanítók (tanítónők) erkölcsi és anyagi érdekeinek lesz minden tekintetben független szószólója. Előfizetési ára 4 frt. Előre is ajánljuk a nemsokára megjelenő mutatószámot a tanügyi embereinek figyelmébe.

A magyar nábob. Jókai Mór Magyar Nábobjának illusztrált kiadásából, melyet az Athenaeum ad ki, megjelent a 16. füzetű színes aquarell és számos szövegképpel. A fü-

zetnek, mely a regény utolsó előtti füzeté, ára csakugy mint a többié, 40 krajczár.

Az Athenaeum képes irodalomtörténete. Az Athenaeum nagyszabású képes irodalomtörténetéből, melyet Beöthy Zsolt szerkeszt, megjelent a 12-ik füzet. Széchy Károly, a kolozsvári egyetem magyar irodalomtörténet tanára, Zrinyi Miklósról, a XVII. századnak erről a hatalmas alakjáról értekezik benne, aki mint hadvezér és politikus, mint költő és hadtudományi író egyaránt nagy volt. Széchy tanulmányában, mely tudással és tudományos kritikával ismerteti Zrinyi Miklóst. Dolgozata a Zrinyi-irodalomban mindenkor számot fog tenni. A füzetet Rupp Kornélnek Gyöngyösiről és Listius Lászlóról szóló tanulmányának kezdete fejezi be. A díszes szövegillusztrációk közül nevezetesebbek Esterházy Miklós nádor arcképe, a Csáktornyai vár, a Szigeti veszedelem czimképe. Szigetvár a XVI. században, a híres északi hid és erődítmény, melynek elfoglalása Zrinyi nagy dicsőségét hirdeti, Uj-Zrin vára, melyet a költő építtetett és a Zrinyi-émlék a kurzsanecezi, most zrinyi-falvi erdőben, Gyöngyösi arcképe és aláírása. A füzethez Geleji Katona híres Öreg Gradualja s Zrinyi Miklósnak egy nagyobb alakú remek arcképe van mellékelve a gróf Apponyi Sándor-féle gyűjteményből. A tudományos irodalmunkban számottevő vállalat minden füzetének 40 krajczár az ára.

Közgazdaság.

Az idei szüret. Tizenöt év előtt még 6—8 millió hektoliter tiszta bort szürettek Magyarországon bortermelői, és az egészséges szőlőterület is fölül volt a 600 ezer kat. holdon. Az idén már csak pár százezer hektoliter bor volt az eredmény, csaknem csupa beteg, filloxera, vagy peronoszpora által inficiált 350—400 ezer kat. holdnyi területről.

Millió és millió hektoliter bor állott a magyar gazdák pinczéiben készletben, s a nagy készletek óriási tőkét is reprezentáltak. Csaknem minden év 50—60 millió forint értékű mustot és szőlőt adott a gazdáknak. Közönségesebb boraink sokkal jobbak voltak, mint pl. az olasz erősebb borok, pecsenyeboraink vettek a spanyol, a német, a francia és az olasz hasonnemű borokkal, sőt azokat — ha jól voltak kezelve — fölül is multák. Aszuberainknak főleg a tokaji, a hegyaljai és a rusztiaknak, nem volt párja széles Európában és még ma is dicsérik eme világhírnévre tett szert borainkat, sajnos azonban ma már ezeknek is inkább csak nagy hírük van meg.

A peronoszpora vitikolának talán még utját lehetett volna állani akkor, a mikor kisebb területek voltak megfertőzve; és talán leginkább akkor, ha a filloxera vastatrix már előzetesen nem ejti csüggedésbe vala a népet. A bortermelők a rombolás aknamunkáját látva, kétségbeesésükben csaknem közönyvel fogtak a peronoszpora ellen felvett küzdelemhez; természetesen az ilyen félszegmunka nem is maradhatott következmények nélkül, egymásután hanyatlottak még azok a szőlők is, melyeknek életbenmaradásához s azok fentartásához nem sok tőkebefektetés kellett volna.

A legszebb szőlőterületek Zemplén, Heves, Arad, Sopron, Fejér, Pest, Baranya, Tolna, Bihar, Pozsony, Komárom, Esztergom, Vas, Veszprém és Zalavármegyékben azon a színvonalon állanak ma már, hogy kevés jót nyújtanak a jövőre nézve, — a homoki területek kivételével, a hol a filloxera nem fészkelheti be magát,

A statisztikai kataszteri adatok szerint a nyolczvanas években még az anyaország szőlőterülete is fölül volt a 620.000 kat. holdon, és most már a szőlőterület, mely nagyobbára beteg, 400.000 kat. holdat tesz ki. A 1892-iki országos felvételek a területet 432.447 kat. holdra tették, de ebből a területből a filloxerás szőlő 110.772 kat. hold volt és a peronoszporás 289.037 kat. hold. Immunis talajon

álló szőlőterület volt csak 111.743 kat. hold és nem immunis szőlőterület pedig 219.933 kat. hold.

Szőlőműveléssel foglalkoztak 5770 községben és már ezek közül 2324 községben konsztatálták a filloyerát. A szőlőművelő községek száma ma-holnap már teljen 50%-ra redukálódik, különben, ha a terméseredményeket tekintjük, a redukció még nagyobb, a mennyiben az idén és tavaly is a jóttermesü évekhez viszonyítva a termés legfeljebb csak 10%; azaz 70—90%-kal csökkent a bortermelés 15 év alatt!

Magyarországon a bortermés átlagban véve nagyon gyenge közepes mennyiségűleg; minőségileg pedig közepes, néhol azonban meglehetősen jó volt a must. Magyarország két vidéke közül aránylag legjobb termés volt a Duna jobb partján, leggyengébb a Tisza jobb és bal partján.

Kiadó laptulajdonos:

dr. Nemes Sándor.

Idegenek névjegyzéke.

Grand Hôtel Mayer.

Mihajlovits Miklós főszolgabíró Zsablya.
Wigidak Károly kereskedő Bécs.
Thausig Sándor kereskedő Bécs.
Popovics Tivadár lelkész Szivacz.
Zsigmond Gyula hivatalnok Szivacz.
Gruby József földbirtokos Bulkesz.
Weisz Béla kereskedő Bécs.
Kaufmann Károly kereskedő Bécs.
Bochner Eugen kereskedő Budapest.
Diamant Hermann kereskedő Bécs.
Krumes János földbirtokos Csrevenka.
Steindler Arthur kereskedő Budapest.
Mokry László hadnagy Uj-Verbász.
Szauer Károly orvos Uj-Verbász.
Waldstein Salamon kereskedő Budapest.
Pribirski Károly kereskedő Bécs.
Deutsch József kereskedő Bécs.
Gries Samu kereskedő Bécs.
Fränkl Antal kereskedő Bécs.
Stern Géza kereskedő Bécs.
Progyevits Mihály lelkész Verbász.
Arday Albin hadnagy Verbász.
Preszburger Adolf kereskedő Bécs.
Schreiber Püllöp kereskedő Bécs.
Deisch Jakab kereskedő Budapest.
Babassa József hivatalnok Szeged.
Pfüttá Viktor főhadnagy Budapest.
Thold Daniel képviselő Haraszt.
Schön Miksa kereskedő Budapest.
Goldstein Rikárd kereskedő Budapest.
Lax Sándor kereskedő Bécs.
Dresdner Jakab kereskedő Bécs.
Sohr Herman kereskedő Bécs.
Kohn Simon kereskedő Bécs.
Filip Oszkár kereskedő Budapest.
Lindhard Tamás kereskedő Bécs.
Friedmann Mór kereskedő Budapest.
Erdensohn Gyula kereskedő Budapest.
Handler Miklós kereskedő Arad.
Prosnitz Mór kereskedő Ujvidék.
Rozenberg Rezső hivatalnok Beocsin.
Hesser János gazdaasszony Kanizsa.
Maties József kereskedő Illok.
Singer Rezső kereskedő Castel.

Erzsébet szálloda:

Radosay József hivatalnok Illok.
Zastaniczkovics Milán hivatalnok Illok.
Tolnay Gyula színész Mohács.
Branovaeski Szima földbirtokos Zenta.
Grossmann Ede utazó Neuschattel.
Braunborger Sándor utazó Budapest.
Krasojevics György ügyvéd Károicza.
Gróf Khuen Henrik földbirtokos Nyustra.
Marosevics Zsivko szolga Nyitra.
Zitvay Eugen gyógyszerész Vukovár.
Polacek József orvos Vukovár.

Központi szálloda:

Marid Antal magánzó Budapest.
Szendrőy Aladár szászados Szeged.
Madray Pál ügyvéd Pozsony.
Stefanovics Illés ügyvéd Pozsony.
Schidolf Mór kereskedő Bécs.
Schlesinger Andor kereskedő Bécs.
Fattelbaum István utazó Bécs.
Fekete Gyuláné magánzó Szeged.

Fábrý szálloda:

Zivics Pál hivatalnok Vukovár.
Spaics János kereskedő Jáména.
Foray Dávid utazó Budapest.
Kusevics Szvetozár kereskedő Koprejn.
Kántor Lajos kereskedő Bécs.

Berger szálloda:

Fehér Mihály utazó Baja.
Bohm József pinczér Ujvidék.
Baradi Mária szobaasszony Smolnok.

Fehér hajó szálloda:

Embert István gyógyszerész Csurogh.
Hold Albert hivatalnok Titel.
Kink Mihály kereskedő Flor.
Wertner József kereskedő Gyurgyeva.
Lohmstar Lázár vendéglős Ó-Pazua.
Doroslovaeski Milán kereskedő Sabacz.
Uttna Károly bérszolga Vukovár.
Szabó Éva szobaleány Szabadka.
Vukovics Mária szobaleány Eszék.
Willanova Angyal magánzó Venedik.
Katics Anna szakácsné Pécs.
Deszpotovics Sándor könyvvezető Kaloosa.
Szikszay Sándor bíró Perless.

Teve szálloda:

Jeftics György kereskedő Mosorin.
Müller Adolf kereskedő Ó-Becse.
Zuhanovits Demeter kereskedő Szemendria.
Gagits Milán utazó Ó-Becse.
Blahn Adolf kereskedő Pivnieza.
Gisskan Adolf kereskedő Pivnieza.
Elinger Antal jegyző Földvár.
Vicz János jegyző Zsablya.

A kis lutri huzásai.

November 4.

Bécs	70	55	3	52	63
Grác	59	54	51	87	10
Temesvár	7	8	53	79	80

Első cs. és kir. szab. Duna-Gőzhajózási Társaság.

MENETREND.

1893. október hó 1-től november végéig.

POSTAHAJÓ-JÁRATOK.

Ujvidékről, Zalánkemény, Titelre:

Szerda és vasárnap 3¼ órakor délután.

Ujvidékről, Zimony, Belgrádba:

Szerda és vasárnap 3¼ órakor délután.

Ujvidékről, Orsovára:

Szerda és vasárnap 3¼ órakor délután.

Ujvidékről Budapestre:

Csütörtök és vasárnap 11¼ órakor délelőtt.

Ujvidék, 1893. október hóban.

Az ügynökség.

Wagner Testvérek

fűszer-, anyag-,
festékárú és csemege kereskedése

Ujvidéken.

Ajánlja gazdag választéku készletét valódi orosz és kínai **téa**, **téasütemények**, **jamaika-rum**, magyar és francia **cognac**-ban, sok fajtát a legfinomabb **likőrök**-nek, valódi **sirmial slivovioz**, asztali, csemege s külföldi **borokat**, pezsgőt stb. stb.

Friss szardínia, orosz, hering, kaviár, szardella, olajban szardella, tengeri pisztáng, tengeri rák, angolna, francia és angol mustár, minden fajtájú sajt, idei szilva, malagaszólló, maroni, dió, mogoró, kokuszdió, kandirozott gyümölcs, rózsaméz, a legfinomabb bonbonok, szalonzukorkák, stb. stb. és még igen sok, itt fel nem sorolt czikk a legolcsóbb áron és a legpontosabb kiszolgálás mellett kaphatók.